

Nr. 007209 din 2.III.1981

130.

La pregtiune f. liine: o
vutaro intilprie ntre
acst nif. n. Coposu C.

NOTA RAPPORT

Sunt perspective pr. clarif-
icarea multor La întâlnirea cu
aspecte. Să răspundem
relatat următoarele:

La întâlnirea cu sursa "Constantin Drăgan" aceasta mi-a

cit mai
solicitate

Săptămîna trecută l-a vizitat la domiciliu în București pe Cornel Coposu, fost secretar al P.N.T. Vizita i-a făcut-o în urma unei invitații anterioare pe care acesta i-a făcut-o. Intrucît sursa i-a telefonat de mai multe ori și n-a răspuns nimeni, l-a vizitat neanunțat, la care Coposu i-a spus că uneori telefonul îi este deranjat din cauza unor instalații defecte. Casa, în momentul sosirii, era deranjată întrucît fusese o echipă de la Deratizare.

Inițial s-a interesat de directorul Arhivelor Statului din Sălaj, despre care i-a spus sursei că l-a vizitat anul trecut și care l-ar fi invitat să conferențieze în Sălaj, dar că de atunci nu i-a mai comunicat nimic. Coposu i-a spus sursei că a convenit cu Ionel Penea - directorul Arhivelor Statului din Sălaj - să aibă toate aprobările organelor locale din Sălaj întrucât el (Coposu) are un trecut politic cunoscut și nu vrea să-i creeze neplăceri. Sursa l-a scuzat pe Penea că ar fi foarte ocupat cu clădirea noului sediu al arhivelor care se construiește în Zalău și este mult timp pe acest șantier.

Sursa i-a spus lui Coposu că lucrează la o lucrare intitulată "Personalități sălăjene" și că deja a și făcut o primă comunicare despre Victor Deleu la sesiunea de comunicări științifice organizată de Muzeul județean de istorie Sălaj, un facsinul al acestei lucrări oferindu-i-l lui Coposu. La fel i-a mai oferit cartea editată anul trecut despre "Tiparul sălăjan".

Avînd în vedere că lucrarea despre personalitățile sălă-jene este pretențioasă și vastă, sursa i-a solicitat sprijinul lui Coposu cu date, fotografii, documente, la care acesta a con-simțit, solicitîndu-i sursei ca în cazul că vine lunar la Bucu-rești (sursa nu poate merge lunar) să-l viziteze pentru a-i pune la dispoziție documente și informații pe care le deține sau le va procura despre personalitățile sălăjene în discuție.

→ Suma îi vor fi asigurate de către noi condiții
de deplasare în cadrul unității fiind 5.3 din viz. e
m aprecia ca utilă contractelor cu Capron
Febru 5.1 Mr. L. A. A. A.

- 2 -

Cu această ocazie Coposu i-a arătat sursei mai multe fotografii vechi între care la loc central se afla Iuliu Maniu în diferite ipostaze, la întâlniri cu reprezentanți ai P.C.R., ai altor partide, cu alte personalități ale P.N.T., întâlniri de la Snagov, Sinaia, întâlniri legate de scoaterea României din război și întoarcerea armelor împotriva Germaniei. Apar în fotografii Lothar Rădăceanu, Titel Petrescu, Ionel Brătianu, Aurel Leucău, Magheru și Ceașu (Emil Bodnăraș) din partea P.C.R. Mai sînt fotografii cu Iuliu Maniu la Bădăcini și Bobota - jud. Sălaj, cît și fotografii cu Iuliu Maniu cu ocazia retragerii acestuia din activitatea politică în semn de desolidaritate față de regele Carol II.

Posedă o fotografie a celor 10 studenți români care în anul 1910 au depus jurămîntul la Buzău că se vor pune în slujba idealurilor naționale și vor lupta pentru reîntregirea neamului, studenți care au format o asociație politică. Iuliu Maniu - pe atunci student la Viena - a fost reprezentantul studențimii ardelen. Acest document - Jurămîntul studenților români - l-a găsit la un descendent al unuia din cei 10 studenți, fără a-l numi.

Un alt document pe care i l-a prezentat este cel referitor la Consiliul dirigent, respectiv mulțumirile adresate de Consiliul dirigent unui anume Lazăr din Sibiu care a pus casa la dispoziția Consiliului dirigent.

I-a prezentat, apoi, un caiet în care avea trecut sintetic perioade, fapte și evenimente despre care are cunoștință și la care s-a referit în memoriile pe care le-a scris între anii 1938-1946. Sînt acolo telegrame (de exemplu telegrama lui Iuliu Maniu de la Cairo pentru contactarea aliaților în timpul celui de al II-lea război mondial, o serie de întrevederi efectuate de Iuliu Maniu cu diferite personalități ale vremii, toate comentate de Cornel Coposu, la fel o fotocopie foarte importantă după nota întrevederii lui Malotov cu Ribentrop de la 24.VIII.1939, respectiv conținutul pactului încheiat între ruși și germani, inclusiv punctele privitoare la anexarea Basarabiei și Bucovinei, notă rămasă secretă pînă în anul 1972 cînd a fost publicată de S.U.A. într-o colecție de acte. Coposu are o fotocopie a textului german, fără să precizeze de cînd o are și de la cine.

Cornel Coposu a scris o lucrare, rămasă în manuscris, referitoare la lupta românilor din Transilvania împotriva stăpînirii maghiare și austro-ungare pînă la anul 1792, lucrare pentru care

.. // ..

X 439 00030

a făcut foarte multe cercetări în diferite arhive bisericești, din diferite protopopiate din Transilvania înainte de anul 1940. Această lucrare, în manuscris, a fost ridicată de către organele de securitate în perioada când a fost arestat și condamnat, împreună cu majoritatea documentelor și lucrărilor pe care le-a avut. Cu acest prilej a menționat că la el a fost securitatea în mai multe rânduri făcându-i percheziții domiciliare și el a spus unor tovarăși ofițeri că e păcat să se distrugă lucrările care au un conținut pur științific, că el a înțeles să se ridice documentele privitoare la activitatea politică a P.N.T., să fie compromis, dar acea lucrare n-are nimic comun cu activitatea politică și că toate cererile lui de a-i fi redată această lucrare au rămas fără răspuns. Probabil a căzut pe mîna unui necunosător ori pe mîna unuia care păstrează acest manuscris pentru a-l valorifica după dispariția sa, întrucît lucrarea este de mare interes pentru țară și ar umple un mare gol din Istoria României medievale săracă în documente, ori acest manuscris e plin de astfel de documente. Redarea acestui document ar însemna și confirmarea faptului că astăzi nu se mai interpretează lucrurile ca în perioada stalinistă.

I-a vorbit sursei de Aurel Simion autorul "Preliminariilor..." despre care i-a spus că a fost deseori la el acasă (la Coposu) și l-a consultat în diferite probleme. I-a arătat un document pe care A. Simion l-a citat în cartea sa și într-adevăr textele coincid. A Simion i-a oferit lui C. Coposu 3 exemplare din cartea sa cu autograf.

Cornel Coposu a vorbit apoi sursei despre aș-zisul dosar nr. 25, respectiv că acest dosar s-a născut în urma memoriilor unor personalități române, inclusiv a lui Cornel Coposu, solicitate să scrie referitor la perioada 1943-1944 de către conducerea de partid. El a mărturisit că în anul 1945 ar fi venit în România, nu se știe cu a cui aprobare, cca. 100 familii de ruși, toți cercetători, istorici, care au cercetat principalele arhive românești, ocazie cu care aceștia au furat ori distrus o serie de documente referitoare la U.R.S.S. La un moment dat când s-a pus problema scrierii istoriei perioadei 1943-1944 s-a constatat că erau documente foarte sărace provenite de la unii "informatori" plătiți de P.C.R. care erau aproximativ corecte întrucît erau date de oameni plătiți în acest scop. Atunci Gheorghiu-Dej ar fi cerut documentele furate de ruși, la acest lucru răspunzându-i-se negativ, în sensul că "rusii n-au dus asemenea documente". Așa s-a născut dosarul nr. 25, iar el a contribuit cu memoriile sale, pe care le-a

- 4 -

însemnat și în caietul arătat sursei, întrucât el a cunoscut foarte bine perioada 1943-1944.

I-a mai spus sursei că este prieten foarte bun cu Siperca Alexandru, membru de partid și membru al Comitetului Olimpic Român cu care discută de multe ori. Acest Siperca este autorul unei cărți pe care i-a dat-o cu autograf lui Coposu, iar din dedicație rezultă: "Bunului meu prieten Cornel Coposu, chiar dacă opțiunile politice ne sînt diferite, ne-am întîlnit pe cîmpul servirii neamului românesc ..."

Cornel Coposu i-a dat să citească sursei textul de cca. 8 pagini al documentului cu privire la pregătirea actului de la 23 August 1944, contactele P.C.R. cu P.N.T. în care apare Magheru ca reprezentant al P.C.R.

I-a mai prezentat un document privitor la întrevvedereea lui Iuliu Maniu cu Ralea, după excluderea lui Ralea din P.N.T. după încercarea nereușită de a forma un nou partid.

I-a spus sursei că are legitimație de acces la arhivele acadamei. A mai făcut referire la documentele "Stalin - Churchill" pe care le-a publicat dr. Iosif Constantin Drăgan la Milano.

Este îngrijorat de viața viitoare a documentelor și manuscriselor pe care le are întrucît n-are încredere în cercetătorii bucureșteni privitor la modul lor de interpretare. Sursa i-a spus să le doneze Arhivelor Statului din Sălaj, lucru cu care, se pare, Coposu va fi de acord.

În final l-a invitat pe sursă să-l viziteze oricînd va pleca la București, ocazii cu care îi va da fotocopii după documente și fotografii din cele pe care le mai are.

Avînd în vedere cele relatate de sursă rugăm să ne comunicați, în cazul că dispuneți de posibilități, dacă pe timpul întîlnirii cu Coposu Cornel sursa noastră a avut un comportament corect și eventuale probleme care să fie rezolvate cu ocazia unei noi vizite la obiectivul Dv.

SEFUL SECURITATII
Lt.col.

BUTICĂ ALBENIU

SEFUL SERVICIULUI I
Maior

IVAN IOAN

16.03.1981

S-a perfectat instruirea sursei
privind linia de conduită și acțiunile
pe care să le îndreptățească în
mod corespunzător "C. Drăgan"
Seful S.S.
M. A. J. 22001